
Magyary Ágnes

SKORPIÓK VANNAK A FEJEMBEN

NOMEN EST OMEN

Stílszerűen csakis a vasút jöhetett szóba. Mert az életben fontos az elegancia. Egyrészt ez nem kerül pénzbe, tehát minden körülmények között megengedheti magának az ember. Másrészt nincs közönségesebb és faragatlanabb az úgynevezett életnél, így erre az egyetlen alkalmas ellenszer csakis a kifinomultság lehet. Így mindenképpen a vonat elé kellett vetnie magát.

Valami hasonló dilemmában vergődött Kő Leopold is, akire nemcsak egy tekintélyt parancsoló méretes tarkót, hanem ilyen idióta nevet is hagyományoztak a szülei.

– Leopold? – betűzte elképedve 1952-ben a gimnázium igazgatója, ahova mindenképpen szerette volna, ha felveszik. – Mi a csoda, maga valami balról született Habsburg főherceg?!

Ő szégyenkezve sütötte le a szemét, mert nem igazán volt mentsége erre a Leopoldra. Az a magyarázat, miszerint a családjukban a férfiak felváltva kapják a Vilmost, illetve ezt a másikat, és ő volt olyan szerencsétlen, hogy pont Leopoldnál került sorra, maga is érezte, sovány vigasz, és érvként is igencsak gyengécske. Az igazgató, aki már 1919-ben vörös komisszár volt, és a börtönben töltött évei alatt őt érte az a megtiszteltetés, hogy kivigye Gerő elvtárral karöltve Rákosi elvtárs lócáját, aki bőrbetegségére való tekintettel két órán keresztül napfürdőzhetett a börtönigazgató engedélyével, így joggal háborodott fel ezen a Leopold-ügyön, amelyet abban a pillanatban életműve megcsúfolásaként élt meg. De még szerencse, a természet megpróbálta valahogy ellensúlyozni a társadalom ama csúfos tévedését, amely a Leopoldban csúcsosodott ki.

– Forduljon csak meg, fiatalember – mondta az igazgató, akit egész egyszerűen lenyűgözött a látvány.

Ennek a Kő Habsburgok fattya Leopoldnak olyan fenséges tarkója volt, amelyet csak egyszer látott életében ott a lóca mögött, ahol nem tudta levenni a szemét a napfürdőzőről. Jobban mondva annak tarkójáról, amely

egy költemény volt. Amolyan ősi fajta, mint Majakovszkij sorai: amelytől kisimulnak a tektonikus lemezek gyűrődései, Trockij hátából kiesik a jégvágó, Vladimir Iljics feltámad, a vulkánokba visszafolyik a láva. Valahogy így:

Galvanizált reggelként villogott a dübörgő nyakszirt,
s pompás rántottaként berántja az eszmét,
mint verejtékes hegedűszóló,
s a dagadt lakáj csak ernyedten szuszog a pamlagon,
oh, Vladimir Iljics,
hagyd a forradalmi látát
és az egyező hitet,
hisz csak az az egy –
tarkó számít.

– Ez a tarkó sok mindent elárul – mondta a gimnázium igazgatója –, és ez az erő, amely belőle sugárzik.

Így aztán felvették az óhajtott tanintézménybe, igaz, előtte az igazgató még felkereste az egész családot, ahol megbizonyosodhatott: a tekintélyt parancsoló tarkó nem a természet szeszélyes véletlene, hanem tudatos folytonossága és finomítása a már meglévőnek, és erre két lábon járó bizonyíték volt Kő apuka, Vilmos és a nagypapa, idősebb Leopold. Mindannyiuk tarkója megnyugtatóan oszlatta el az igazgató félelmeit, és miután hosszasan tudott az idősebb Leopolddal elbeszélgetni, végképp megnyugodott.

– Fiam – mondta Kőnek később –, fényes jövő előtt állsz, nagy embert csinállok belőled.

Honnan tudhatta volna szegény, hogy a Kő családban mind a Leopoldok, mind a Vilmosok megrögzött hazudozók, amiért egy percig sem lehet őket hibáztatni, hiszen ez csak a túlélésüket szolgálta minden hirtelen jött történelmi felfordulásban, és abból volt bőven. A dinasztiaalapító Kő akkor még németes családnévvel választotta elsőként a Leopold nevet. Hosszas mérlegelés után hozta meg ezt a döntést, honnan tudhatta volna, hogy a boldog magyarok egy örült delíriumos momentumban egyszerűen fogják és sutba vágják a Habsburgokat, mintha az ilyen dolgokat csak úgy el lehetne hajítani, mint szétfoslott fuszeklit. De végeredményben szinte mindegy is, lehet-e vagy sem, a lényeg az: nomen est omen, így a kis Leopold – aki akkorra már elég nagyocskára nőtt – csakis a hűséget választhatta, és lelkesen szállította a híreket Roth tábornoknak, még mielőtt egyesült volna a Dunántúlon Jellasics seregeivel, hogy aztán – ki tudja, miért – letegye a fegy-

vert Perczel Mórnak. Ezután a dinasztiaalapító Leopold már a magyar tábornoknak szállította lelkesen a híreket, mert mérhetetlenül fontos tulajdonság a változásokra való nyitottság. De ebben a történetben semmi, de semmi jelentősége nincs sem Perczel Mórnak, sem a megdőbent iskolaigazgatónak, és Majakovszkij is csak suttyomban mászott a sorok közé.

Szóval ott tartottunk: Kő Leopold és méretes tarkója gondterhelten üldögéltek az íróasztal mögött. Kínos helyzetben volt, és ez nagyon zavarta, mert családjukban igen ritkán fordult elő ez a lelkiállapot a már vázolt okok miatt. Ugyanis ki kellett rúgnia Makk Betent. Ez a Makk egyáltalán nem volt a kedvence, sőt ha alaposabban megvizsgálta érzéseit, be kellett látnia, talán még utálta is, de mivel alapvetően igazságos ember volt, jól ismerte ennek a vadbarom Makknak az erényeit. De nem volt mese, mert lehet, hogy nem Kő volt a legmakulátlanabb jellem a föld kerekén, azonban ahhoz az elméhez képest, amely valójában szerkeszti az uralkodó narratívát, és amelyet jobb híján sorsnak hívunk, mindenképpen emberségesebb volt. Az egy nagyon szeszélyes szerző, aki egyszerűen imádja a szereplőit rém kínos jelenetekbe helyezni, ahol aztán pont a legkellemetlenebb pillanatban magára hagyja áldozatait.

Ez a Makk az az idegesítő típus volt, aki minden egyes megszólalása előtt néhány másodpercig köszörülte a torkát, két mondat között hosszasan gondolkodott, és homlokráncolással igyekezett feljebb tolni az orrán tétován billegő szemüveget. Mindent pontosan elkészített határidőre, a papírokat mértani pontossággal egymásra helyezte, és havonta talált valamiféle tévedést a jelentésekben. Kő Leopold kedélyeskedő viccein is olyan fennhéjázóan pislogott a pápaszeme mögött, hogy a Habsburgok fattya legszívesebben agyonverte volna a tűzőgéppel, amely legalább olyan bosszantóan és hiábavalón terpeszkedett az életterében, mint ez a világbarma Makk Beten. Szóval neki ezt a rémes alakot kellett az állásából kirúgnia.

– Kedves Leopold – nyájaskodott vele a főnöke –, a változások elé senkinek sem ajánlatos odaállni. A változás jó, hiszen mindenki ezt akarta – ennél a szónál gúnyosan felnevetett, és bár Kő Leopold rengeteg muris órát töltött el főnökével jókedvű részegeskedésekkel, egymás ugratásával, amely során egyszer a méretes tarkó tulajdonosa a sürgősségin kötött ki, ahol annak az üvegajtónak a darabjait szedegették ki belőle, amelybe egy konyakért ugrott bele, mondván, a Kő Leopoldok immunisak a történelemre, az emberi aljasságra, a buggyant levesre és az álnok üvegajtókra. Nos, miközben éppen összevarrogatták az asztalon, be kellett látnia: a Kő Leopoldok a felsoroltak közül mindenre immunisak, kivéve az üvegajtóra.

Makk Beten az én üvegajtóm – gondolta Kő Leopold lehangoltan. És már a főnöke nagyképű kiokítása alatt érezte, ez az egész neki fog a legjobban fájni. Sajogni kezdtek az egykori vágott sebei, és minél tovább beszélt az a másik, annál rosszabbul érezte magát.

– Nem értem ezt a tétovázást – vonta fel a szemöldökét a főnök –, hiszen drága barátom, te mindig is utáltad ezt az alakot.

LITERARIA INTERRUPTA

A főnök már majdnem olyan jó volt vigasztalásban, mint a nagy és felejthetetlen Tolsztoj.

– Anton Pavlovics, maga reménytelenül pocsék drámaíró – mondta, miközben elgondolkodva a szakállát simogatta –, de ne keseredjen el, Shakespeare még magánál is rosszabb.

Merthogy ez az angol szakmunkás egyszerűen túloz. Nagyon. Azt meg nem illik. Rossz ízlésre vall. Kontárkodásra. Ostoba barkácsolásra, amelyet a pofátlan nem áttal művészetnek nevezni. És az a félnótás Goethe még örül is ennek. Teljesen érthetetlen. Ezt gondolja Tolsztoj. Aki nem túloz. Főleg nem a regényeiben. A többiről most meg inkább ne beszéljünk. Tulajdonképpen szinte lényegtelen is, hogy mit gondolt a hosszú fehér szakállú, mivel őt meg Majakovszkij dobta ki a szemétdombra. Egy laza mozdulattal.

– Tolsztoj – magyarázza Majakovszkij, egy pisztolyt lógatva a bal kezében – egy letűnt kor avított képviselője, aki olyan, mint a dió, amely megavasodott. Az már nem jó, ezért kidobjuk.

Így megragadta Tolsztoj loboncát, megforgatta háromszor a feje fölött, és rádobta egy kiürült, de még olajos füstölt szardíniás konzervdobozra, amelyben némi hamu és több elnyomott cigarettacsikk árválkodott.

Ha bárki most azt gondolja, hogy Tolsztoj akár egy percig is lógatta az orrát ott a kidobott és feleslegessé vált szemetek között, az nagyon téved. Szeretettel simogatta meg az üres dobozt, és vidáman nyalta le az ujjára ragadt olajat. Elégedett volt.

– Továbbra is író katasztrófának tartom Shakespeare-t – mondta.

Majakovszkij erre begurult, és főbe lőtte magát.

Ennek persze semmi köze ehhez a történethez, és az sem igaz, hogy Majakovszkij öngyilkos lett volna, inkább feltúrta az ingujját, adott egy tucost Tolsztojnak, majd leült az íróasztalhoz, és megírta a következő rövid verset:

Megbolydult a város.
Füst, mécses, megfehérült anyák.
Az este megsebesült,
dőlt a vére.
Vinnyognak a csillagok.
„Meghalt, jaj!”

Ti gyöngéd lelkek,
Tolsztoj kopott, mint a példabeszédek,
és locsog, mint a malária.

És csak miután ezt megírta, lőtte főbe magát.

QUOD DECIS DOMINE?

Makk Beten elképzelte, amint megragadja Kő Leopold tekintélyes tarkóját, és jól irányzott mozdulatokkal módszeresen az íróasztalba veri a fejét. A tökfő persze csak beszél tovább, de Makk nem ér rá, mivel a művelet, amelyben éppen elmélyülten tevékenykedett, igencsak sok koncentrációt igényel. Kő Leopold orra közben már elkezdett volna vérezni, és hatalmas vércseppek potyognak az íróasztalon tornyosuló iratokra, pont arra a szóra esett az első, hogy NÉPKÖZTÁRSASÁG, amely mellé Kő Leopold néhány órával korábban lelki tusakodásai közepette egy gyönyörűen megrajzolt kérdőjelet biggyesztett, és a szó elejéről lehúzta a népet. A kérdőjel köré aprócska virágocskát helyezett, és az írásjelre egy kígyó tekeredett fel. De ez a remekmű hamarosan eltűnt a vértengerbe, és úgy átázott a papír, hogy előbukkant alóla egy másik, amelynek a fejlécében Makk Beten neve éktelenkedett. Ez egy pillanatra megakasztotta volna a szorgoskodót, lekapta a pocsolyává ázott népköztársaságos iratot, és tanulmányozni kezdte a magára vonatkozót. Kő Leopold, amint érezte, hogy elengedték főúri méretű tarkóját, kiegyenesedett és mélyet sóhajtott.

Lassan húzta volna ki a legfelsőbb fiókot, ahol néhány felesleges akta között egy flaska életmentő konyak rejtőzött. Kő Leopold áldotta magában előrelátását, amelyet ugyan mások vulgárisan zugivásnak neveztek volna, de egyszerűen a nehéz pillanatok átsegítője volt.

Abból pedig volt bőven, először is a világ kifordult önmagából, és hirtelen úgy zuhant a szabadság a nyakukba, mint szeszélyes áprilisi eső. Elő-

ször persze mindenki boldog, mert a tavaszi csapadék nyomán burjánzik az élet, és a felhők bebújnak a járókelők nadrágjába, ahol csintalan és nevetlen csiklandozásokat végeznek áldozataikon. Makk Betenben is túlfűtött vulkánként tört elő a tetterő, és minden nap ötletek tömkelegével zaklatja Kő Leopoldot, hol írásban, hol pedig szóban, hogy miképpen tudnák a kultúrház tevékenységét még jobban kiterjeszteni a közösség javára: színházi fesztivál, irodalmi konferencia *Kisfaludy és a Balaton* címmel, szavalóverseny az iskolásoknak, egy ifjúsági színtársulat létrehozása, amelyet aztán a környék településeire is lehet vinni.

Kő Leopold feje zúgott, főleg amikor tízoldalas részletes terveket kellett elolvasnia, amelyek felett már rögtön az első soroknál mély álomba zuhant, de még abban sem volt semmi öröme, mert szunyókálás közben is Kisfaludy jelent meg irodájában, aki rózsaszín túllszoknyában udvarias piruettel kért engedélyt, hogy előadhassa *Somló* című regéjének balett-változatát, és még mielőtt a kővé dermedt Habsburg fattyú bármit is mondhatott volna, rögtön bele is vágott. Valahonnan, talán az ablak párkányán sütkérező kaktusz mögül felharsant egy komplett szimfonikus zenekar, amelyben lehettek vagy százan, és legalább annyiféleképpen is játszottak, fülsiketítő lármát csapva. Ha ez nem lett volna elég, közben tucatnyi fejkendős parasztasszony színes lufikba kapaszkodva lebegtek körbe az íróasztalt, mint játékos szappanbuborékok, és kórusban szavaltak:

Elefánt voltam, jámbor és szegény,
hűvös és bölcs vizeket ittam én...

Akkor szerencsére megszólalt a telefon. Igaziból. A főnöke volt. Még életében nem örült neki ennyire.

DEUS INTERRUPTUS

A valóság persze ezzel szemben sokkal lehangolóbb. Kő Leopold reggel 9-kor szólta, hogy Makk azonnal jelenjen meg nála.

– Nem lehet, főnök – csicseregte Szilvike olyan elkerekedett szemekkel, hogy féltő volt, legurulnak az arcáról, mint vajas zsemlek az ebédlőasztalról –, most járják be a Kisfaludy-fesztivál helyszíneit.

– Ah – mondta Kő Leopold, mintha érdekelné –, tényleg, Kisfaludy.

Kisfaludy meg lelkesen bólogatott, mert megvolt az a rossz tulajdonsága, hogy mindenbe beleütötte az orrát.

– Drága barátom – okvetetlenkedett azonnal, hogy Szilvike kilibeggett az irodából –, gondolja, hogy ez a csinos kis nő itt képes lenne kihordani a gyermekemet.

Ezt hívják oltári nagy pechnek. Kő Leopoldnak pont ez hiányzott. De Kisfaludyt nehéz volt eltéríteni Szilvike üdítően ható idomaitól, és csillogó szemekkel ficáncolt a karosszékben.

– Akár már most meg tudnám kérni a kezét – lelkesedett a költő –, bár egy kissé nagy a korkülönbség, de kényelmes életet ajánlok neki. Az mégiscsak valami, nem?

Kő Leopold lassan kihúzta a legfelső fiókot.

– Iszik? – udvariaskodott, bár maga sem tudta, miért teszi.

– Már nem – legyintett lemondóan Kisfaludy –, az orvosom szerint erősen rontja az apává válási esélyeimet.

A Habsburgok fattya megvonta a vállát, és egy határozott mozdulattal előrántotta flakóját. Üdvözült mosollyal emelte a szájához, amikor egy pillanatra megtorpant. Mi lesz, gondolta, ha olyan részegre iszom magam, hogy a végén még Isten is megjelenik itt nekem. Ez olyan ijesztő volt, hogy csuklani kezdett, így inni kellett, más választása nem maradt.

Makk Beten gyanútlanul ment be főnöke irodájába. Feje tele volt mindenféle elvégzendő és függőben lévő feladattal. Biztos volt benne, a fesztivál részleteiről kell beszámolnia. Homlokráncolva mérlegelte annak a lehetőségét, miképpen tudna további pénzforrásokat kicsikarni a zsugori, lapáttarkójú pöffeszkedőből. Majd azzal puhítja meg, hogy sörsátor is lesz, ahol korabeli ruhákban lehet vedelni és a pad alá hányni, miközben a színpadon kisiskolások Himfy-strófáit fogják szavalni.

De alighogy belépett, Kő Leopold nekiszegezte a kérdést:

– Maga tudta, hogy ez a csotrogány Kisfaludy, aki fél lábbal már a sírban van, egy megszállott őrült? És mi ennek szervezünk fesztivált?! Amúgy sajnos nem lesz semmi, és ki van rúgva.

Kő érezte, hogy erősen túloz, mint Majakovszkij Vladimir Iljics dicsőítésében, de amióta Kisfaludy zaklatta békés pillanataiban, minden a feje tetejére állt.

– Létszámleépítés – tette még hozzá szolgáltkészen –, és ez a vén kéjenc levakarhatatlan.

Makk Beten nem mondott semmit. Először benuháztatást érzett, utána végtelen nyugalmat. Mintha nem is vele történne ez az egész. Látta ma-

gát és Kőt valahonnan messziről. Egy felhő tetejéről, amely éppen bebújni készült Majakovszkij nadrágjába. Lehet, akkor már ő is a költő eme ruhadarabjában volt, és ezért sötétült el megmagyarázhatatlan módon a világ. Mindenesetre észrevette, hogy az irodában nincsenek egyedül. Az íróasztal előtt álló karosszékben egy idősebb úr fészkelődik. Ismerősnek tűnt, nem tudta, hol találkozhattak, de tulajdonképpen ez nem is volt fontos. Kő Leopold szemforgató módon óvatosan egyensúlyozva billegette fejét méretes tarkóján. Makk Beten látta az íróasztalon egy mappa mélyén lévő, a nevére szóló felmondólevelet, amely alátámasztotta, Leopold nem a levegőbe beszélt.

– Csak, hogy tudja, ezt nem nekem köszönheti.

Még arra sem volt ideje, hogy a torkát köszörülje. A szemüvege lassan csúszott le az orráról, de eszében sem volt visszatolni. Az meg szépen haladt lefele, és a gravitáció törvényeinek megfelelően leesett az orról, öntudatosan megindulva a padló felé. De ahelyett, hogy szépen koppant volna a parkettán, ahogy azt Isten rendelte, egy rafinált piruettel irányt váltott, és mint fürge szavak egy mihaszna ember szájában, úgy ugrott fel a szemüveg Kisfaludy orrára. A költő óvatosan pislogott. Nem akart elhamarkodottan dönteni, de nem látott világosan az ügyben, így nem tudott dűlőre jutni, vajon mérhetetlen szerencse érte, vagy pont ellenkezőleg.

Közben a szoba forogni kezdett. Először lassan, majd egyre gyorsabban. A polcra leesett egypár könyv, néhány irat az íróasztalról felröppent, és agonizálva vitorláztak végzetük felé. Kő Leopoldot látszólag nem izgatta a dolog. Makk Beten azonban szinte azonnal szédülni kezdett, és nem sok hiányzott, hogy ráboruljon az íróasztalra, amikor a szoba egész egyszerűen megpördült, és a feje tetejére állt. A forgás abbamaradt, és Kő Leopold ezúttal meglepetten nézett körbe. Ugyanis hiába fordult meg a szoba, úgy tűnt, a gravitáció elfeledkezett a feladatáról, és ők nem potyogtak le a plafonra, amely akkor éppen a padló volt. Fejjel lefelé csüngtek reménytelenül, aminél már az is sokkal jobb lett volna, ha leesnek.

Így stílszerűen csakis a vasút jöhetett szóba. Mert az életben fontos az elegancia. Egyrészt ez nem kerül pénzbe, tehát minden körülmények között megengedheti magának az ember. Másrészt nincs közönségesebb és faragatlanabb az úgynevezett életnél, így erre az egyetlen alkalmas ellenszer csakis a kifinomultság lehet. Így mindenképpen a vonat elé kellett vetnie magát.